

Programare declarativă

Introducere în programarea funcțională folosind Haskell

Ana Cristina Țurlea

ana.turlea@fmi.unibuc.ro

- 1 Funcții de ordin înalt: map și filter
- 2 Funcții de ordin înalt: foldr și foldl
- 3 Proprietatea de universalitate a funcției **foldr**
- 4 Generarea funcțiilor cu **foldr**
- 5 Evaluarea leneșă. Liste infinite

Funcții de ordin înalt: map și filter

Funcțiile sunt valori

Funcțiile sunt valori!

```
Prelude> ap n f = if (n==0) then id else (f . (ap (n-1) f))
```

```
Prelude> ap 3 (\x -> x*x) 4  
65536
```

```
Prelude> ap 3 (\ (x, y) -> (x*x, y+y)) (4,5)  
(65536,40)
```

Observați folosirea funcțiilor anonime (λ -expresii)!

```
Prelude> :t ap  
ap :: (Eq t, Num t) => t -> (b -> b) -> b -> b
```

```
Prelude> :t ap 5  
ap 5 :: (b -> b) -> b -> b
```

Funcțiile sunt valori

```
Prelude> ap n f = if (n==0) then id else (f . (ap (n-1) f))
```

```
Prelude> :t ap
```

```
ap :: (Eq t, Num t) => t -> (b -> b) -> b -> b
```

```
Prelude> g = ap 2 (\x -> x*x)
```

```
Prelude> g 3 == ap 2 (\x -> x*x) 3
```

```
True
```

```
Prelude> g == ap 2 (\x -> x*x)
```

```
error
```

Funcțiile **nu** pot fi comparate!

Din nou **map**

`map :: (a -> b) -> [a] -> [b]`

map f xs = [f x | x <- xs]

x_1	:	x_2	:	\dots	:	x_n	:	$[]$
\downarrow		\downarrow				\downarrow		
$f(x_1)$:	$f(x_2)$:	\dots	:	$f(x_n)$:	$[]$

Problemă

Scrieți o funcție care scrie un șir de caractere cu litere mari.

`scrieLitereMari s = map toUpper s`

Prelude `Data.Char> :t toUpper`
`toUpper :: Char -> Char`

Prelude `Data.Char> map toUpper "abac"`
`"ABAC"`

Din nou **filter**

`filter :: (a -> Bool) -> [a] -> [a]`

`filter prop xs = [x | x <- xs, prop x]`

Prelude> filter (`>= 2`) `[1,3,4]`
`[3,4]`

Prelude> filter (`\ (x,y) -> x+y >= 10`) `[(1,4), (2,7), (3,10)]`
`[(3,10)]`

Problemă

Scrieți o funcție care scrie selectează dintr-o listă de cuvinte pe cele care încep cu literă mare.

`incepeLM xs = filter (\x -> isUpper (head x)) xs`

Prelude Data.Char> incepeLM `["carte", "Ana", "minge", "Petre"]`
`["Ana", "Petre"]`

map și filter

<http://learnyouahaskell.com/higher-order-functions>

Secvență Collatz: c_1, c_2, \dots, c_n (numere naturale)

$$x_{n+1} = \begin{cases} x_n/2 & \text{dacă } x_n \text{ este par} \\ 3x_n + 1 & \text{dacă } x_n \text{ este impar} \end{cases}$$

Exemplu: 22,11,34,17,52,26,13,40,20,10,5,16,8,4,2,1

Conjectura lui Collatz:

orice secvență Collatz se termină cu 1

Problemă

1. Scrieți o funcție care calculează secvența lui Collatz care începe cu n .
2. Determinați secvențele Collatz de lungime ≤ 5 care încep cu un număr din intervalul $[1, 100]$

Secvență Collatz

Secvență Collatz: c_1, c_2, \dots, c_n (numere naturale)

$$x_{n+1} = \begin{cases} x_n/2 & \text{dacă } x_n \text{ este par} \\ 3x_n + 1 & \text{dacă } x_n \text{ este impar} \end{cases}$$

Problemă

1. Scrieți o funcție care calculează secvența lui Collatz care începe cu n

```
collatz n = let
    next x = if (even x) then (div x 2)
              else (3*x +1)}
in   if (n==1) then [1]
      else n:(collatz (next n))
```

map și filter

Problemă

1. Scrieți o funcție care calculează secvența lui Collatz care începe cu n .

```
collatz n = let
    next x = if (even x) then (div x 2)
              else (3*x +1)}
  in  if (n==1) then [1]
      else n:(collatz (next n))
```

2. Determinați secvențele Collatz de lungime ≤ 5 care încep cu un număr din intervalul $[1, 100]$.

```
Prelude> filter (\x -> length x <= 5) (map collatz [1..100])
[[1],[2,1],[4,2,1],[8,4,2,1],[16,8,4,2,1]]
```

Funcții de ordin înalt: foldr și foldl

Funcții de ordin înalt

foldr și foldl

Date fiind o funcție de actualizare a valorii calculate cu un element curent, o valoare inițială, și o listă, calculați valoare obținută prin aplicarea repetată a funcției de actualizare fiecărui element din listă.

foldr :: (a -> b -> b) -> b -> [a] -> b

foldr op z [a1, a2, a3, ..., an] =
op a1 (op a2 (op a3 (... (op an z) ...)))

foldl :: (b -> a -> b) -> b -> [a] -> b

foldl op z [a1, a2, a3, ..., an] =
op (... (op (op (op z a1) a2) a3) ...) an

foldr și foldl

Definiție

Date fiind o funcție de actualizare a valorii calculate cu un element curent, o valoare inițială, și o listă, calculați valoare obținută prin aplicarea repetată a funcției de actualizare fiecărui element din listă.

Funcția *foldr*

```
foldr :: (a -> b -> b) -> b -> [a] -> b  
foldr f i []      = i  
foldr f i (x:xs) = f x (foldr f i xs)
```

Funcția *foldl*

```
foldl :: (b -> a -> b) -> b -> [a] -> b  
foldl h i []      = i  
foldl h i (x:xs) = foldl h (h i x) xs
```

Filtrare, transformare, agregare

Problemă

Aflați lungimea celui mai lung cuvânt care începe cu litera 'c' dintr-o listă dată.

```
maxLengthFn xs = foldr max 0 (map length (filter test xs))  
               where test = \x -> head x == 'c'
```

Filtrare, transformare, agregare

Problemă

Aflați lungimea celui mai lung cuvânt care începe cu litera 'c' dintr-o listă dată.

Definiția compozițională:

```
maxLengthFn = foldr max 0 .  
              map length .  
              filter (\x -> head x == 'c')
```

Proprietatea de universalitate a funcției **foldr**

Proprietatea de universalitate

Observație

foldr :: (a -> b -> b) -> b -> [a] -> b

foldr f i :: [a] -> b

Teoremă

Fie g o funcție care procesează liste finite. Atunci

$$\begin{aligned} g [] &= i \\ g (x : xs) &= f x (g xs) \end{aligned} \Leftrightarrow g = \text{foldr } f \ i$$

Demonstrație:

\Rightarrow Înlocuind $g = \text{foldr } f \ i$ se obține definiția lui **foldr**

\Leftarrow Prin inducție după lungimea listei.

Teorema determină condiții necesare și suficiente pentru ca o funcție g care procesează liste să poată fi definită folosind **foldr**.

Generarea funcțiilor cu **foldr**

Compunerea funcțiilor

În definiția lui **foldr**

foldr :: (a -> b -> b) -> b -> [a] -> b

b poate fi tipul unei funcții.

```
compose :: [a -> a] -> (a -> a)
compose = foldr (.) id
```

```
Prelude> foldr (.) id [(+1), (^2)] 3
10
```

-- functia (foldr (.) id [(+1), (^2)]) aplicata lui 3

Suma

Definiți o funcție care dată fiind o listă de numere întregi calculează suma elementelor din listă.

Soluție cu **foldr**

```
sum = foldr (+) 0
```

În definiția de mai sus elementele sunt procesate de la dreapta la stânga:

$$\mathbf{sum}[x_1, \dots, x_n] = (x_1 + (x_2 + \dots (x_n + 0) \dots))$$

Problemă

Scrieți o definiție a sumei folosind **foldr** astfel încât elementele să fie procesate de la stânga la dreapta.

Suma

sum cu acumulator

```
sum :: [Int] -> Int
sum xs = suml xs 0
      where
        suml [] n = n
        suml (x:xs) n = suml xs (n+x)
```

În definiția de mai sus elementele sunt procesate de la stânga la dreapta:

$$\text{suml } [x_1, \dots, x_n] 0 = (\dots (0 + x_1) + x_2) + \dots x_n$$

Definim `suml` cu **foldr**

- Observăm că

$$\text{suml} :: [\text{Int}] \rightarrow (\text{Int} \rightarrow \text{Int})$$

- Definim `suml` cu **foldr** aplicând proprietatea de universalitate.

Definirea suml cu foldr

Proprietatea de universalitate

$$\begin{aligned} g [] &= i \\ g (x : xs) &= f x (g xs) \end{aligned} \Leftrightarrow g = \text{foldr } f \ i$$

Observăm că

$$\text{suml } [] = \mathbf{id} \quad \text{-- } \text{suml } [] \ n = n$$

Vrem să găsim f astfel încât

$$\text{suml } (x : xs) = f \ x (\text{suml } xs)$$

deoarece, din proprietatea de universalitate, va rezulta că

$$\text{suml} = \text{foldr } f \ \text{id}$$

Definirea suml cu foldr

`suml :: [Int] -> (Int -> Int)`

suml (x : xs) = f x (suml xs) (vrem)

suml (x : xs) n = f x (suml xs) n (vrem)

suml xs (n + x) = f x (suml xs) n (def suml)

Notăm $u = \text{suml } xs$ și obținem

$u (n + x) = f x u n$

Soluție

`f = \ x u n -> u (n+x)`

`suml = foldr (\ x u -> f x u) id`

`suml = foldr (\x u -> (\n -> u (n+x))) id`

`suml = foldr (\x u n -> u (n+x)) id`

-- tipurile sunt determinate corespunzator

Definirea sum cu foldr

```
sum :: [Int] -> Int
```

```
sum xs = foldr (\ x u n -> u (n+x)) id xs 0
```

```
-- sum xs = suml xs 0
```

```
Prelude> sum xs = foldr (\ x u -> \ n -> u (n+x)) id xs 0
```

```
Prelude> sum [1,2,3]
```

```
6
```


foldl

Definiție

Funcția *foldl*

foldl :: (b -> a -> b) -> b -> [a] -> b

foldl h i [] = i

foldl h i (x:xs) = **foldl** h (h i x) xs

foldl h i xs = **foldl** ' h xs i

where

foldl ' h [] i = i

foldl ' h (x:xs) i = **foldl** ' h xs (h i x)

foldl ' :: (b -> a -> b) -> [a] -> b -> b

foldl ' h :: [a] -> (b ->b)

foldl ' h xs :: b -> b

foldl' cu foldr

Observăm că

$$\mathbf{foldl'}\ h\ [] = \mathbf{id}$$

Vrem să găsim f astfel încât

$$\mathit{foldl'}\ h\ (x : xs) = f\ x\ (\mathit{foldl'}\ h\ xs)$$

deoarece, din proprietatea de universalitate, va rezulta că

$$\mathit{foldl'}\ h = \mathit{foldr}\ f\ \mathit{id}$$

foldl cu foldr

Soluție

$h :: b \rightarrow a \rightarrow b$

foldl ' h = **foldr** f **id**

$f = \backslash x u \rightarrow \backslash y \rightarrow u (h y x)$

foldl h i xs = **foldl** ' h xs i

foldl h i xs = **foldr** ($\backslash x u \rightarrow \backslash y \rightarrow u (h y x)$) **id** xs i

foldl cu foldr

```
Prelude> let myfoldl h i xs =  
                foldr (\x u -> \y -> u (h y x)) id xs i
```

```
Prelude> myfoldl (+) 0 [1,2,3]  
6
```

```
Prelude> let sing = (:[]) -- sing x = [x]
```

```
Prelude> take 3 (foldr (++) [] (map sing [1..]))  
[1,2,3]
```

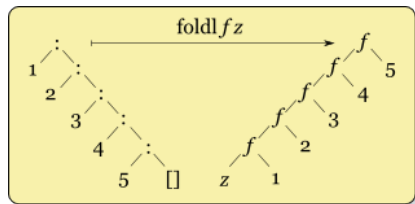
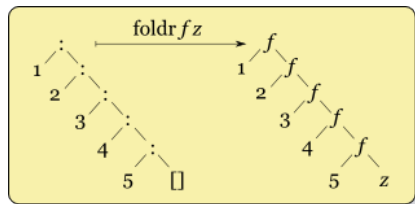
```
Prelude> take 3 (myfoldl (++) [] (map sing [1..]))  
Interrupted.
```

```
Prelude> take 3 (foldl (++) [] (map sing [1..]))  
Interrupted.
```

Ce se întâmplă?

Evaluarea leneșă. Liste infinite

foldr și foldl

[https://en.wikipedia.org/wiki/Fold_\(higher-order_function\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Fold_(higher-order_function))

- **foldr** poate fi folosită pe liste infinite (în anumite cazuri),
- **foldl** nu poate fi folosită pe liste infinite niciodată.

foldr și foldl

- **foldr** poate fi folosită pe liste infinite (în anumite cazuri),
- **foldl** **nu** poate fi folosită pe liste infinite niciodată.

```
Prelude> foldr (*) 0 [1..]
```

```
*** Exception: stack overflow
```

```
Prelude> take 3 $ foldr (\x xs-> (x+1):xs) [] [1..]  
[2,3,4]
```

```
-- foldr a functionat pe o lista infinita
```

```
Prelude> take 3 $ foldl (\xs x-> (x+1):xs) [] [1..]
```

```
-- expresia se calculeaza la infinit
```

Evaluare leneșă. Liste infinite

- Putem folosi funcțiile **map** și **filter** pe liste infinite:

```
Prelude> inf = map (+10) [1..] -- inf nu este evaluat
```

```
Prelude> take 3 inf  
[11,12,13]
```

Limbajul Haskell folosește implicit evaluarea leneșă

- expresiile sunt evaluate numai când este nevoie de valoarea lor
- expresiile nu sunt evaluate total, elementele care nu sunt folosite rămân neevaluate
- o expresie este evaluată o singură dată.

În exemplul de mai sus, este acceptată definiția lui `inf`, fără a fi evaluată. Când expresia `take 3 inf` este evaluată, numai primele 3 elemente ale lui `inf` sunt calculate, restul rămânând neevaluate.

Evaluare leneșă. Liste infinite

- Intuitiv, evaluarea leneșă funcționează astfel:

```
foldr (++) [] (map sing [1..]) -->
```

```
(++) [1] (foldr (++) [] (map sing [2..]) -->
```

```
(++) [1] ((++) [2] (foldr (++) [] (map sing [3..]))) -->
```

```
(++) [1] ((++) [2] ((++) [3] (foldr (++) []  
                                (map sing [4..]))) -->  
...
```

- În momentul în care apelăm **take** 3 forțăm evaluarea.

Evaluare leneșă. Liste infinite

- Intuitiv, **evaluarea leneșă** funcționează astfel:

```
foldr (++) [] (map (:[]) [1..]) -->  
(++) [1] (foldr (++) [] (map (:[]) [2..]) -->  
(++) [1] ((++) [2] (foldr (++) [] (map (:[]) [3..]))) -->
```

- În momentul în care apelăm **take** n **forțăm evaluarea**.
- Deoarece (++) este liniară în primul argument:

```
[] ++ ys = ys  
(x:xs) ++ ys = x:(xs ++ ys)
```

primii n termeni ai expresiei

```
(++) [1] ((++) [2] (foldr (++) [] (map (:[]) [3..])))
```

pot fi determinați **fără a calcula toată lista**

```
1: ((++) [2] (foldr (++) [] (map (:[]) [3..]))) -->  
1: 2 : ((++) [3] (foldr (++) [] (map (:[]) [4..]))) -->
```

Evaluare leneșă. Liste infinite

- Intuitiv, **evaluarea leneșă** funcționează astfel:

```
foldl (++) [] (map (:[]) [1..]) -->
```

```
foldl (++) [] (1: map (:[]) [2..]) -->
```

```
foldl (++) ((++) [1] []) (map (:[]) [2..]) -->
```

```
foldl (++) ((++) [1] []) (2: map (:[]) [3..]) -->
```

```
foldl (++) ((++) ((++) [1] []) [2]) (map (:[]) [3..]) -->
```

- În cazul lui **foldl** se expresia care calculează rezultatul final trebuie definită complet, ceea ce nu este posibil în cazul listelor infinite.

Pe săptămâna viitoare!